

เริ่มต้นขึ้นที่ “เพลงสุดท้าย”

ฉันเริ่มพิมพ์เรื่องเล่าของตัวเอง หลังจากที่ได้เปิดวิดีโอซีดีของภาพยนตร์เรื่อง “เพลงสุดท้าย” และปล่อยให้ภาพยนตร์ดำเนินเรื่องไปอย่างนั้น ทุกครั้งที่นึกถึงภาพยนตร์เรื่องนี้ ฉันมักมีความสุขและมีความรู้สึกที่ตัวเองได้ย้อนกลับไปในช่วงวัยเด็กอีกครั้ง

ชีวิตในช่วงวัยเด็กของฉันอยู่ในครอบครัวขนาดใหญ่ ไม่เหมือนในปัจจุบันที่ครอบครัวมีลักษณะเล็กและเป็นครอบครัวเดี่ยว การที่มีสภาพแวดล้อมเป็นครอบครัวใหญ่ ทำให้ฉันเป็นน้องคนเล็กอยู่เสมอ ถึงแม้ว่าจะมีน้องๆ เกิดตามมาอีก ในความคิดของฉัน ฉันก็ยังเป็น “น้องคนเล็ก” อยู่ดี นั่นเป็นเพราะการเลี้ยงดูในสังคมไทย ในครอบครัวชนชั้นกลาง เด็กก็ยังต้องเป็นเด็ก มีสิ่งที่ห้ามเด็กทำอยู่มากมาย บางเรื่องที่เด็กคิดพ้องกับสิ่งที่ผู้ใหญ่ทำ เด็กคนนั้นก็จะกลายเป็นเด็กที่แสบ ซึ่งก็เป็นสิ่งที่ทุกครอบครัวไม่อยากจะลูกหลานมีลักษณะเช่นนั้น นั่นอาจจะส่งผลให้ฉันเป็นเด็กที่ชอบคิดมากกว่าชอบทำ ฉันเป็นคนที่มีจินตนาการไปไกล ในความเป็น “น้องคนเล็ก” ทำให้ฉันมักจะชอบมองหาต้นแบบในทุกๆ เรื่อง อีกทั้งการเป็นคน “ช่างคิด” ก็มักทำให้ภาพต้นแบบของฉันบิดเบี้ยวไปจนใกล้เคียงกับรสนิยมส่วนตัว ภาพยนตร์ก็เป็นภาพต้นแบบอีกหนึ่งภาพที่อยู่ในความคิดของฉัน

“เพลงสุดท้าย” เป็นภาพยนตร์ที่นำเสนอชีวิตของเพศที่สามที่แต่งกายเป็นเพศหญิง เรื่องแรกๆ หลังจากที่มีแต่ภาพยนตร์ที่ตัวแสดงนำชาย แต่งกายเป็นเพศชายและชอบเพศชายด้วยกัน¹ เพลงสุดท้ายเป็นภาพยนตร์ที่เปิดตัว “ดอกไม้พลาสติก” ผ่านทางสื่อจนเกิดการประกวดนางงาม เพศที่สาม ในชื่อที่พ่วงท้ายด้วยคำว่า “ดอกไม้พลาสติก” ในแทบทุกเวทีการประกวดตามมาอีกมากมาย

¹นักแสดงนำชายมักมีภาพที่ตุงตึงและไม่ได้แต่งตัวเป็นผู้หญิง ดังจะเห็นได้จาก ภาพของอดุลย์ ดุลยรัตน์ ในภาพยนตร์เรื่อง “คนกินเมีย” (2517) กำกับโดย ดอกดิน ภิรมย์มาลย์, มานพ อัสวาท ในภาพยนตร์เรื่อง “ช่องว่างระหว่างดวงใจ” (2519), ยิ่งใหญ่ อารยะนันท์ ใน “สวัสดี คุณครู” (2521), สายัณห์ จันทวิบูลย์ ใน “กามเทพเล่นกล” (2553) สุเชาว์ พงษ์วิไล จาก “ขบวนการคนใจ” (2529) และ ชลิต เพื่องอารมณ์จากภาพยนตร์เรื่อง “ฉัน ผู้ชายนะยะ” (2530) ข้อมูลจาก นายไกรสร, “หนังไทยใสสีม่วง,” *Style Variety* (August 2001):86.

ที่สำคัญมากกว่านั้น “เพลงสุดท้าย” ยังเป็นภาพยนตร์สุดคลาสสิกสำหรับฉันอีกด้วย ฉันสามารถพูดได้อะลือก (บทสนทนา) ของภาพยนตร์เรื่องนี้ได้อย่างแม่นยำ คล้ายกับว่าตัวเอง ก็เป็นนักแสดงที่มีบทบาทในภาพยนตร์เรื่องนี้อีกคนหนึ่ง ยิ่งในฉากที่นักแสดงนำในเรื่อง “สมหญิง ดาวราย” จะฆ่าตัวตายอันเนื่องมาจากการไม่สมหวังในความรักตามชนบทของเพศที่สาม ในการแสดงโชว์ชุดที่เรียกว่า “เพลงสุดท้าย” ที่ถือว่าเป็นโชว์ฉากสำคัญของเรื่อง ฉันสามารถที่จะพูดได้คล่องปากและจดจำท่าทางของนักแสดงในการแสดงโชว์ “เพลงสุดท้าย” ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนที่สมหญิง ดาวราย นักแสดงเอก ร้องเพลงเพื่อบอกความรู้สึกที่เจ็บช้ำในชีวิตของตนเองกับคนดู สมหญิงขยับปากร้องเพลง ร้องให้ เริ่มถอดขนตาปลอม ล้างหน้าที่แต่งไว้สวยงาม ล้างหน้าออกอย่างหยาบๆ กระซากผม ตัดผมและเหวี่ยงเส้นผมทิ้งลงพื้น สมหญิงกระซากชุดที่สวมใส่อยู่ (เพราะเตรียมไว้ให้กระซากขาดได้ง่าย) แล้วจึงยิงตัวตายท่ามกลางเพื่อนนักแสดงที่ต่างก็ตกใจในการกระทำของสมหญิง

“เพลงสุดท้าย” เสมือนตำนานดอกไม้พลาสติก²ที่อยู่ในใจของฉันตลอดมา เป็นเสมือนการสร้างชนบทของกะเทยแบบดอกไม้พลาสติก³ ทั้งให้กับสังคมและให้กับผู้ร่วมเส้นทาง

ความน่าประทับใจในบทพูดและภาษาของตัวแสดง บรรยากาศของเหตุการณ์ ปลายยุคดิสโก้ที่เกิดขึ้นในเมืองไทย ทรงผมแบบฟาราห์ ฟอล์ร์เล็ท การแต่งหน้าที่ใช้ความเข้มข้นของสี การโล้สีของอายแชโดว์ตามลักษณะแบนแนบกับผิวของเปลือกตา จนต่อเนื่องไปจนถึง ยุคเบรคแดนซ์ที่มีท่าเต้นเป็นเอกลักษณ์⁴ เป็นยุคเริ่มต้นที่ฉันกำลังจะเป็นวัยรุ่น อาจเรียกได้ว่า ฉันเติบโตมากับภาพยนตร์เรื่องนี้และคงไม่มากเกินไปถ้าจะบอกว่า “เพลงสุดท้าย” มีอิทธิพลในการสร้างตัวตนของ “ฉัน” อย่างมากทีเดียว

การได้ชมภาพยนตร์อีกครั้ง ทำให้ฉันได้ทบทวนเรื่องที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าในปัจจุบัน อาจจะถือว่า “เพลงสุดท้าย” ในการสร้างครั้งแรกเป็นภาพยนตร์ที่เชย⁵ แล้วก็ตาม ซึ่ง hooks เคยบอกไว้ในบทความชื่อ “Writing Autobiography” จาก Remembered Rapture hooks บอกถึงสิ่ง

² เนื่องจากการสร้างครั้งแรกของภาพยนตร์เรื่อง “เพลงสุดท้าย” โดยพิศาล อัครเศรณี ออกฉายเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2528

³ ตามมโนทัศน์ที่ผู้ชายมาก่อนแล้วอยากเป็นผู้หญิงโดยการแปลงเพศ หรือแค่ แต่งตัวเลียนแบบ

⁴ เห็นได้จากการทำผมและแต่งหน้าของตัวแสดง ทรงผม การแต่งตัวและท่าเต้นแบบใบ้ มือแนบแผ่นกระຈก รวมถึงดวงไฟหลากสีในสถานที่เที่ยวซึ่งเป็นคีย์ลอค (Keylook) ในยุคนั้น

⁵ พิจารณาจากการนำมาสร้างใหม่และเปลี่ยนรูปแบบในการนำเสนอให้เป็นไปตามยุคสมัย

ที่ก่อให้เกิดความทรงจำนั้นมาจาก เหตุการณ์ คน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ เพลง และภาพยนตร์ hooks เรียกว่า “Scent of Memory” (hooks, 1999, p. 82)

ก็ครั้งต่อก็ครั้งที่กลับไปดูภาพยนตร์ ฉันก็อดที่จะอมยิ้มไม่ได้เพราะภาพยนตร์เรื่องนี้มีความสนุกตรงบทพูดที่มีวัฒนธรรมการใช้คำเฉพาะกลุ่ม เสียดสี พูดคำหยาบคาย แต่ฟังแล้วกลายเป็นเรื่องเล่นๆ ที่นักแสดงใช้สื่อสารกันในกลุ่มนักแสดงคาบาเร่ต์โชว์ รวมถึงการติดต่อและการดำเนินเรื่องที่ผู้กำกับใช้ความปรานีในการนำเสนอ ส่งผลให้ภาพยนตร์เรื่องนี้สร้างอารมณ์ร่วมให้กับผู้ชมได้เป็นอย่างดี

ในขณะที่ภาพยนตร์เรื่องเพลงสุดท้ายเข้าฉายในโรงภาพยนตร์นั้น จำได้ว่าตอนนั้นฉันยังเป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมปลาย ฉันอยากดูภาพยนตร์เรื่องนี้มากแต่ฉันก็ไม่กล้าที่จะเข้าไปดูในโรงภาพยนตร์ เพราะอายุที่จะเลือกดูหนังแบบนี้ ในเวลานั้นถ้าพูดถึงกะเทย, ตืด (ซึ่งถ้าจะเรียกให้เก๋และน่าฟังก็จะใช้คำเรียกว่า “เพศที่สาม”) และเพศที่สาม ยังเป็นเรื่องที่สังคมมีมุมมองว่าเป็นเรื่องแปลก ตลก เป็นโรคและพิสดาร ฉันจำได้ว่าภาพของกะเทยในเวลานั้นเป็นเหมือนตัวประหลาด จนถึงกับว่า คนอื่นๆ ต้องเรียกให้กันดูและขบขันว่านั่นคือ “กะเทย” อีกทั้งถ้าฉันเจอคนที่รู้จักหรือญาติๆ ฉันจะทำอะไรและจะใช้เหตุผลอะไรเป็นคำตอบที่จะเข้าไปชมภาพยนตร์หนังชีวิตของกะเทย ซึ่งฉันคิดว่าจะมีใครกล้าเข้าไปดู และก็คงมีแต่กะเทยแค่นั้นที่จะเข้าไปดูตอนนั้น

ภาพยนตร์เรื่องเพลงสุดท้ายที่ฉันได้ดูเป็นครั้งแรกก็จนเมื่อผลิตเป็นวิดีโอเทปที่มีออกมาให้เช่าทั่วไปในท้องตลาด แต่ก็ได้เป็นเทปที่หาได้ง่ายนัก จนมีกลุ่มเพื่อนๆ ในชั้นมัธยม (ซึ่งก็หาวิดีโอเทปเช่นกัน) ไปเจอที่ร้านเช่าวิดีโอในต่างจังหวัด ฉันอยากดูภาพยนตร์เรื่องนี้มาก น่าแปลกตรงที่ว่า ฉันนำวิดีโอเทปมาดู ยังต้องนั่งดูคนเดียวและต้องแอบผู้ปกครองเหมือนกับว่าภาพยนตร์เรื่องนี้เป็น ‘เทปต้องห้าม’ ชนิดเดียวกับหนังโป๊ที่ไม่ให้เด็กดู เด็กอย่างฉันไม่บริสุทธิ์เสียแล้ว ฉันถูกสังคมครอบงำทางความคิด สร้างให้ฉันรู้สึกว่า ฉันกำลังกระทำในสิ่งไม่ถูกต้อง และเบื้องหลังของการครอบงำนั้น มีวาทกรรมเป็นกลไกสำคัญที่คอยกำหนดแนวความคิดในสังคมให้ประกอบสร้างเด็กอย่างฉัน ฉันกลับมาตั้งคำถามกับตัวเองว่า ในเวลานั้นทำไมฉันต้องรู้สึกกลัวเมื่อมีความต้องการดูหนังเกี่ยวกับกะเทย? และรู้สึกไม่เปิดเผยที่จะหยิบวิดีโอเทป “เพลงสุดท้าย” มาดู ถ้ามีคนอื่นๆ นั่งอยู่ด้วย ฉันจะต้องรู้สึกอายแฉๆ เลย ยกเว้นถ้าได้นั่งดูร่วมกับเพื่อนกะเทยร่วมสถาบันการศึกษา จะสนุกสนานและมีความรู้สึกร่วมกับภาพยนตร์เวลานั่งดูด้วยกัน

ฉันและเพื่อน ต่างก็เรียนรู้ถึงการดำเนินเส้นทางสายที่สามซึ่งได้มาจากภาพยนตร์เรื่องนี้ ไม่น้อย สิ่งที่คุณกำกับและบทภาพยนตร์เขียน นำเสนอเรื่องราวไว้ในภาพยนตร์นั้นก็คือตำราและภาพต้นแบบที่เป็นความรู้ชุดหนึ่งซึ่งว่าด้วยชีวิตของเพศที่สาม ซึ่งเริ่มต้นขึ้นตอนที่ เพศที่สามในภาพยนตร์เลือกการใช้ชีวิตและการแต่งตัวเป็นเพศหญิงแล้ว มีภาพความสนุกสนานจากการพูดคุย คำพูดเฉพาะกลุ่มที่ใช้กระแทกกระเทียบเสียดสีกัน มีเรื่องของผู้ชาย มีเรื่องของเพศที่สาม

ในภาพของการทำมาหากิน การถูกหลอก ไร้ความรักที่แท้จริง จนต้องฆ่าตัวตายในที่สุด ฉันก็เข้าใจไปตามนั้น คุณจะเชื่อหรือไม่ว่าฉันเชื่ออย่างนั้นจริงๆ

ด้วยเหตุผลแรก ในเวลานั้นฉันอาจจะยังเด็กเกินไปและไม่เคยรู้เรื่องความสัมพันธ์ภายในกลุ่มของเพศที่สามมาก่อน ตั้งแต่แรกเกิดฉันจะมีความรู้เรื่องเพศที่สามติดตัวมาเลย คงเป็นไปได้ การเลี้ยงดูจากครอบครัว สังคมและสิ่งที่เราได้พบเจอ อาจทั้งชอบหรือไม่ชอบก็ตามแต่ นั่นจะเป็นสิ่งที่ประกอบสร้างตัวตนของเราขึ้นมา ความรู้ชุดที่ผ่านภาพยนตร์เพลงสุดท้ายที่ฉันได้ดูมาแล้วนั้นเป็นชุดความคิดที่ผูกติดกับตัวฉันเป็นอันดับต้นๆ เส้นทางเดินของเพศที่สามจึงบังคับให้รู้ว่า ไม่มีใครที่จะมีชีวิตที่สมหวังในเรื่องคู่ “ถ้าคุณคือกะเทย”⁶

เหตุผลต่อมา “ไม่มีใครเคยบอกว่าเป็นกะเทยแล้วดี” หรือว่า “คุณจะแสบปีถ้าคุณเป็นกะเทย” ไม่ว่าจะเป็นคนในโรงเรียน เพื่อน ญาติพี่น้อง บทเพลง ภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ คำสอนทางศาสนา หรือวิชาทางการแพทย์ ทุกสาขาวิชาต่างก็เห็นพ้องว่า เพศที่สามเป็นพวกที่เบี่ยงเบนทางเพศ ผิดปกติ เป็นพวกที่ไม่ประสบความสำเร็จในความรัก ในชีวิตคู่ หรือต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวในบั้นปลายของชีวิตฯ ก็ในเมื่อสภาพแวดล้อม รวมถึงแนวคิดสังคมที่มีต่อเพศที่สามในขณะที่ฉันเป็นเด็กเป็นอย่างนั้น คงไม่แปลกนักที่ฉันจึงมีความเชื่ออย่างนั้นตลอดมา

กลุ่มเพื่อนที่ได้นั่งดูภาพยนตร์เรื่องเพลงสุดท้ายที่เป็นวิดีโอเทปด้วยกัน เป็นกลุ่มเพื่อนฯ ในโรงเรียนมัธยม ซึ่งเป็นเพื่อนที่มาจากต่างโรงเรียนและมาเริ่มต้นเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งพร้อมกัน เราเป็นชั้นเรียนที่เด็กที่สุดในโรงเรียน เป็นน้องใหม่ของโรงเรียนประจำจังหวัด ที่มีชั้นเรียนมัธยมต้นเป็นนักเรียนชายล้วน และชั้นเรียนมัธยมปลายเป็นแบบสหศึกษา มีทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงร่วมชั้นเรียนกัน กว่าห้าสิบคนในโรงเรียนเป็นนักเรียนกะเทย ซึ่งถ้าแบ่งในชั้นเรียนเดียวกันก็มีกะเทยไม่ต่ำกว่าสิบห้าคน ทุกคนรู้จักกัน ถือว่าเป็นชุมชนทางรสนิยมที่ค่อนข้างใหญ่ทีเดียว วัดปริมาณการใช้พื้นที่ ได้จากช่วงเวลาพักรับประทานอาหารกลางวัน โรงอาหารจะเป็นพื้นที่ของกะเทยไปหนึ่งส่วน ชุมชนที่กล่าวมานี้โบกมือต้อนรับฉันและเชิญชวนให้ฉันเข้าร่วมกลุ่ม ฉันเองรู้สึกที่เราเหมือนกัน

กลุ่มชุมชนของกะเทยในโรงเรียนมัธยม ในความทรงจำของฉัน เวลานั้นมีแต่ความสุขสนุกสนาน อาจมาจากที่เราเริ่มเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต ได้เจออะไรที่แปลกใหม่จากพฤติกรรมของเพื่อนๆ บางคนใส่ชุดนักเรียนที่แปลกมาก ใส่กางเกงนักเรียนแล้วดึงเอวสูง

⁶โปรดดูจากสโลแกนของภาพยนตร์เรื่องเพลงสุดท้ายที่บอกว่า “บนเส้นทางสีม่วงของเพศที่สาม ยากหารักแท้ครองใจ” หากต้องการประโยคสนับสนุนแนวคิดของผู้สร้าง โปรดดูภาคต่อในภาพยนตร์เรื่องต่อมาที่บอกว่า “ด้วยรักและน้ำตา อันเนื่องมาจากเพลงสุดท้ายสู่ ‘รักทรมาณ’ ”

เกือบถึงได้น้ำออก บางคนทาแป้ง แต่งหน้า ทาลิปมัน กันคิ้ว บางคนก็ใส่เจลจัดแต่งทรงผม แม้ว่า จะมีผมเพียงแค่ด้านหน้าและผมด้านหลังเป็นผมเกรียนก็ตาม บางคนชอบดื่มน้ำแดงแฟนต้า จากแก้วทุกวันเพื่อให้ปากมีสีแดงระเรื่อ เพื่อนทุกคนต่างก็มีคาแร็กเตอร์ที่ชัดเจน และฉันก็คง อยู่เฉยไม่ได้ ฉันชอบใช้ครีมรองพื้นชนิดหนาที่เรียกว่าคอลลีลเลอร์ กดเบาๆที่ริมฝีปากให้ดูหน้าซีด คล้ายคนป่วยและกันคิ้วเป็นแท่งเหมือนในนิตยสารแฟชั่นในเวลานั้น

เมื่อตัวตนในเวลานั้นเริ่มชัดเจนขึ้น และเป็นตัวตนที่ค่อนข้างมาไวแบบ “เปิดปั๊บ ติดปั๊บ” เหมือนกับรอเวลาที่จะมีภาพชัดอยู่แล้ว แค่มีคนจากภายนอกมาเปิดสวิช (Switch) ภาพจางๆของฉันก็ชัดเจนขึ้นมาได้ทันที และเป็นภาพที่ก้าวล้ำเพื่อนไปเสียด้วย ภาพลักษณ์ที่ ชัดขึ้น นอกจากจะทำให้เพื่อนในกลุ่มแปลกใจแล้ว.....ยังทำให้มีเพื่อนชายรุ่นพี่เข้ามาในชีวิต อีกด้วย

วัยมัธยมเป็นวัยที่เริ่มเป็นวัยรุ่น เริ่มมีความรัก เพื่อนบางคนก็เริ่มมีความรัก ทั้งแอบชอบ รุ่นพี่ผู้ชาย แอบชอบเพื่อนร่วมชั้น รุ่นพี่บางคนก็เล่นด้วย เพื่อนบางคนก็มีแฟนตั้งแต่ชั้นมัธยม อาจจะเป็นการคิดไปได้ว่านั่นก็คือการเลียนแบบความรักแบบชายหญิง แบบ Heterosexual แต่เมื่อพิจารณาแล้วภาพของเพศหญิงในอุดมคติ ที่อยู่ในความรักแบบชายหญิง สำหรับฉัน แล้วนั้นเป็นเพียงเพศหญิงในภาคที่ไม่ใช่เพศชาย มิได้มีรายละเอียดซับซ้อนในส่วนที่เรียกว่า ความเป็นหญิงอยู่เลย ยกตัวอย่าง ฉันแอบชอบรุ่นพี่มัธยมปลายก็เพราะรุ่นพี่ นิสัยดี ล้อเล่น กับฉัน แถมยังมีจดหมายให้อ่านเป็นที่ระลึกในวันเกิดของฉันอีกด้วย การที่รุ่นพี่ใส่ใจในเรื่องของเรา พุดคุย หยอกล้อเวลาที่เจอกัน หรือแม้บางวันเวลากลับบ้านรุ่นพี่ก็เดินมาส่ง สิ่งที่รุ่นพี่ทำนั้น สร้างความประทับใจให้กับฉัน มีความรู้สึกที่พิเศษให้กัน (แต่ก็ไม่แน่ว่า รุ่นพี่อาจมองว่าเป็นแค่การ ดูแลรุ่นน้องคนหนึ่งก็ได้) และตอนนั้นฉันเองก็ไม่ได้แต่งกายเป็นเพศหญิง ยังมิได้แปลงเพศ และก็ มิได้มีอวัยวะเพศทั้งสองเพศรวมกันแบบกะเทยแท้ และที่สำคัญตอนนั้นฉันไม่เคยนึกว่าฉัน เป็นผู้หญิง ไม่เคยเป็น และไม่รู้ว่าคุณหญิงมีความคิดอย่างไร ไม่มีภาพผู้หญิงต้นแบบที่จะใช้เพื่อ เลียนแบบ ให้รุ่นพี่ได้ประทับใจอยู่เลย เพราะตอนนั้นยังเป็นเด็กไม่เคยคิดว่าอยากสวยแบบ เกรซ เคลลี หรือน่ารักแบบ เซโกะ มัสสุระ ที่เห็นรุ่นพี่ผู้หญิงในโรงเรียนก็มีแต่ พวกตัดผมบ๊อบม้า กะลาครอบ ตามระเบียบของโรงเรียน บางคนก็เพิ่มแว่นหนาเข้าไปอีก หรือที่เค้าวาสวย ฉันว่าก็ยังสามารถสวยได้อีก เห็นจะมีก็แต่ภาพของนางแบบในนิตยสารที่เบรียวจนขีดฟันและไม่ อาจพบได้ในชีวิตจริง นั่นแหละ ที่ฉันเห็นว่าสวย

ในกรณีของฉันจะเห็นได้ว่า ไม่มีความนิ่งหรือความเป็นเอกภาพในภาพของเพศหญิง ที่ ฉันจะนำมาใช้เป็นต้นแบบเพื่อให้เพศที่สามจินตนาการและดำเนินตาม เพราะการที่จะคิดว่า เพศที่สามเข้าไปแทนค่าเพศหญิงในความรักแบบหญิงชายนั้น เป็นแนวคิดที่ค่อนข้างแคบ อยู่พอสมควร ฉันเองก็ไม่ได้คิดที่จะมีลูกกับรุ่นพี่ ไม่ได้คิดที่จะแต่งงาน และก็มีได้วิธีที่จะ

ชอบกันไม่ได้ เรื่องผิดเรื่องถูกมีการสร้างขึ้นมาไว้ก่อนแล้วทั้งนั้น เขียนขึ้นมาและปลูกฝังให้เป็นค่านิยม หากจะลองดูตัวอย่างของลิงชิมแพนซี พันธุ์โบโนโบเพศเมียที่ใช้อวัยวะเพศด้วยกันอย่างรุนแรงเพื่อแสดงความรัก และเพื่อความสัมพันธ์ที่จะเกื้อกูลกันในอนาคต

นั่นเป็นเรื่องในโรงเรียน แต่นอกโรงเรียน ฉันก็มีรุ่นพี่ๆ ที่อยู่นอกโรงเรียน รุ่นพี่ด้านนอกมีการรวมกลุ่มเพื่อแสดงโชว์ตามงานรื่นเริงต่างๆ เป็นงานอดิเรก โชว์ที่ว่านี่ก็คือคาบาเร่ต์โชว์ลิปซิงค์ซึ่งเป็นการใช้ท่าทาง ร้องเพลงแบบไม่มีเสียง โดยใช้เสียงจากเทปคาสเซ็ทประกอบ (ซึ่งในตอนนั้นยังไม่เป็นการบันทึกเสียงลงคอมพิวเตอร์) การโชว์ต้องใช้อารมณ์และใช้สายตา ในการนำเสนอ เป็นการแสดงโชว์เหมือนที่เป็นอาชีพหลักของนักแสดงในเรื่องเพลงสุดท้าย

งานอดิเรกของพวกรุ่นพี่ นัดซ้อมกันทุกวัน วันละสองหรือสามชั่วโมง มีบทเพลงต่างๆ ให้ซ้อมสลับสับเปลี่ยนกันไป ตามที่รุ่นพี่คนไหนจะนำเสนอขึ้นมาในแต่ละวัน บางวันอาจใช้เพลงเร็วในการฝึก บางวันก็ใช้เพลงช้าแบบตั้งสแตนด์ไมโครโฟนแล้วมีคอรัสสองสามคนเป็นการแสดงโชว์หน้าม่านเพื่อคั่นเวลาการแต่งตัวในโชว์ต่อไป

ในทีมหรือคณะโชว์ของรุ่นพี่ประกอบด้วยคนในหลายอาชีพ หลากหลายที่มา แต่มารวมกลุ่มกันเพราะมีบ้านเกิดอยู่ในจังหวัดเดียวกัน บางคนเป็นนางโชว์ที่แท้จริง เป็นตัวแสดงเอกอิมพอร์ตจากคณะโชว์ใหญ่ในพัทยา อีกสองสามคนก็จากพัทยาเช่นกัน แต่มีอาชีพค้าขายทางเพศ บางคนค้าส่งผลไม้เป็นรายใหญ่ในตลาด บางคนขายข้าวสาร บางคนเป็นช่างตัดผม บางคนเป็นครูในสถาบันราชภัฏ ที่เพิ่งลาสิกขาออกจากการบวชก็มี และยังไม่รวมรุ่นพี่นักเรียนแพทย์จากเชียงใหม่ที่แวะมาซ้อมบ้างประมาณเวลาที่กลับมาต่างจังหวัด ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานั้นยังไม่มีใครแปลงเพศสักคน เพราะการแปลงเพศในเวลานั้นยังถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ มีราคาแพง ต้องผ่านการตรวจจากจิตแพทย์⁷ ตรวจสภาพจิตใจ มีความเชื่อว่าใครที่ผ่านการแปลงเพศแล้วอาจส่งผลให้กลายเป็นคนวิกลจริตได้ หรือมีการบอกต่อกันมาว่า หลังจากแปลงเพศแล้วยังไม่แน่ใจในการใช้งานว่าจะดีเหมือนที่เคยเป็นอยู่หรือไม่ อาจจะมีบ้างที่ผ่าตัดเสริมหน้าอกมาบ้างแล้ว อาจเป็นเพราะราคา ถูกกว่าครึ่ง และถ้าไม่พอใจก็ยังสามารถผ่าตัดออกได้ไม่ยาก ดูง่ายตายเหมือนการเข้าไปตัดผมในชาลอน การแปลงเพศจึงเหมือนเป็นสิ่งที่ไม่สำคัญในตอนนั้น และสำหรับฉัน เทปไม่เคยอยู่ในความคิดด้วยซ้ำไป

⁷ พบข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่าในช่วงปี 2511-2516 กระทรวงสาธารณสุขได้วางระเบียบเรื่องการแปลงเพศไว้ว่า ก่อนที่ผู้เข้ารับการผ่าตัดแปลงเพศจะเข้ารับการผ่าตัด จะต้องผ่านการประเมินผลการวิเคราะห์จากจิตแพทย์ว่าสมควรหรือไม่ และมีจำนวนของผู้เข้ารับการผ่าตัดไม่เกินสิบรายในปี 2516 ข้อมูลในส่วนนี้ของเชิงอรรถจาก เกษร สิทธิพันธุ์, “ผ่าตัดแปลงเพศ ผ่าตัดชีวิตหญิงในร่างชาย,” สารคดี 276 (กุมภาพันธ์ 2551): 64-65.

การซ้อมในแต่ละวันก็จะเปลี่ยนสถานที่ซ้อมไป ตามแต่ว่าจะนัดที่ไหน หรือบ้านใครว่าง หรืออาจเป็นร้านทำผมหลังจากที่ปิดร้านไม่รับลูกค้าแล้ว บางครั้งก็ใช้หอพักนักศึกษาของรุ่นพี่ในกลุ่มนั้น การซ้อมโชว์เป็นการพบเจอกันทุกวันของฉันและกลุ่มรุ่นพี่ มีการคบหาสมาคม พูดคุยกันด้วยภาษาตลกๆที่สร้างขึ้นมาจากการกระทบกระทั่งเบียดเสียด หยอกเย้ากัน มีภาษาแปลกใหม่ที่ฉันไม่เคยได้ยินมาก่อน บางคำฉันนึกขึ้นมาได้เองซึ่งถ้ารุ่นพี่ชอบก็จะนำไปใช้พูดเล่นกัน เป็นนิสัยของฉันที่มักจะชอบคิดและพูดคำตลกๆออกมา เหมือนที่ฉันกล่าวไว้ตอนต้นว่าฉันยังเป็น “น้องคนเล็ก” ที่มองหาภาพต้นแบบและในขณะเดียวกันฉันก็ชอบที่จะคิดปรับเปลี่ยนสิ่งที่เคยพูดกันอยู่เสมอ

ฉันได้เรียนรู้ท่วงท่าทางในการแสดง การแต่งหน้าแบบที่ใช้น้ำเป็นตัวเกลี่ยสี การสวมวิกผมปลอมให้ติดแน่นและจัดรูปแบบทรงผมให้เข้ากับรูปหน้า การดัดแปลง (Adapt) เสื้อผ้าให้เหมาะกับการแสดง การตัดต่อเพลงที่นำมาใช้ในการแสดง เป็นวิชาความรู้ที่ทำให้เกิดการทำงานและได้รายได้นอกเวลาเรียน ถึงแม้ว่าฉันจะได้รายได้จากผู้ปกครองในทุกๆเดือนเพียงพออยู่แล้วก็ตาม รายได้อาจเป็นปัจจัยรองจากชุดความรู้ที่ได้จากรุ่นพี่เพราะไม่มีที่ไหนสอนเป็นสถาบัน ยิ่งไปกว่านั้นความรู้ที่มาจากเพศที่สามในยุคสมัยนั้นเป็นเรื่องที่ไม่น่าใส่ใจและไม่ได้ให้คุณค่าด้วยซ้ำไป อาจมองว่าเป็นเรื่องเล่นๆ แต่ในปัจจุบันฉันก็ได้ใช้วิชาจากการแต่งหน้า และการแต่งตัวให้ตัวเอง มาใช้ให้กับนางแบบและนักแสดงในนิตยสารชั้นนำ รวมไปถึงงานโฆษณาอีกหลายชิ้น

หลังจากเรียนจบมัธยมศึกษาปีที่สามก็ถึงเวลาที่ทุกคนต้องเลือกว่าจะเรียนในสายวิชาใด มีทางเลือกทางสายภาษา สายวิทยาศาสตร์ สายบัญชี หรือสายวิชาชีพอย่างเช่น คหกรรมศาสตร์ อิเลคทรอนิกส์ ช่างยนต์ ช่างก่อสร้าง โยธา ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ และสาขาไฟฟ้ากำลัง

“ฉันเลือกไฟฟ้ากำลัง!” สาขาวิชาไฟฟ้ากำลังเป็นสาขาวิชาที่ไม่มีใครในกลุ่มเพื่อนกะเทยมัธยมต้นเลือกเรียนเลยสักคน

ทำไมฉันถึงเลือกสาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง ? เพื่อนของฉันเคยถามถึงสาเหตุในการเลือกเรียนในสิ่งที่เพื่อนไม่เลือกและไม่เคยคิดจะเลือก

ฉันตอบไปว่า “ที่ฉันเลือกก็เพราะพวกเธอไม่เลือกนะสิจ๊ะ !”

ฉันก็ถามเพื่อนๆกลับไปบ้างว่า “ทำไมพวกเธอถึงไม่คิดจะเลือกเรียนสาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง กันบ้างล่ะ?”

เพื่อนๆพร้อมใจกันตอบว่า “ก็มันดูเป็นผู้ชาย ผู้ชายนะสิจ๊ะ! ไม่เห็นจะน่าเรียนเลย”

หรือบางครั้งคำถามก็เป็นเชิงตึงตังเช่น “เรียนไปแล้วหล่อนจะไปเป็นช่างไฟหรือไยอะ?”

“หล่อนจะไปทำอะไร ถ้าหล่อนเรียนจบแล้ว?!.....”

เพราะเพื่อนบางคนก็เลือกเรียนวิทยาศาสตร์ เพื่อจะได้เรียนต่อทางการแพทย์ ทางเภสัชศาสตร์ บางคนเลือกไปทางสายบัญชี ส่วนทางสายช่างก็พอมีเพื่อนกะเทยบางคนไปเรียนเหมือนกัน แต่เพื่อนก็มีลักษณะที่แทบจะดูไม่ออกเลยว่าเป็นกะเทยถ้าไม่ได้เห็นเวลาที่อยู่ในกลุ่มกะเทยด้วยกัน

แล้วนูนนี่อย่างฉันคิดอะไรอยู่ ?

เหตุผลหนึ่งคงเป็นเพราะว่า “เพราะที่พวกเธอไม่เลือกกันฉันจึงได้เลือกโง่ละจ๊ะ”

คำถามจึงเกิดขึ้นอีกว่า “แล้วทำไมฉันจึงต้องเรียนตามกระแสที่พวกเธอนิยมเลือกกันด้วย”

อาจเป็นเพราะผู้ใหญ่และผู้ปกครองส่วนมากในยุคนั้นต่างก็อยากให้ลูกเป็นหมอกันแทบทั้งนั้น ด้วยต่างก็เห็นว่าอาชีพแพทย์เป็นอาชีพที่มั่นคง มีคนนับถือ และอาชีพแพทย์เป็นอาชีพสำหรับคนเรียนเก่งเท่านั้น จนกลายเป็นวัฒนธรรม คนโดยส่วนมากจึงอยากให้ลูกของตนได้เรียนทางการแพทย์ เพราะถ้าลูกของตนได้เรียนสายแพทย์แล้วก็จะถือว่าลูกของตนนั้นเป็นคนเรียนดี หัวดี ซึ่งการคิดแบบนี้เป็นการผลักดันให้ลูกของตนขึ้นไปในจุดที่สูงที่สุด ตามที่ได้มีการสร้างชั่วของความเก่งและไม่เก่งไว้ทั้งสองชั่ว อีกทั้งยังต้องพยายามที่จะเก็บความเป็นจุดสูงสุดของคนหัวดี และได้เรียนต่อทางสาขาวิชาแพทยศาสตร์เอาไว้ ไม่ให้ชั่วที่เรียกว่า “ความเก่ง” ในไบนารี (Binary) นั้นพังทลายลงมา หรือผสมปนเปกันจนไม่เห็นเป็นชั่วของ “ความเก่ง” และชั่วของ “ความไม่เก่ง” จึงเป็นเหตุผลของคนส่วนข้างมาก ใช้การที่จะเข้าไปยึดครองชั่วของความเก่งเอาไว้ และไม่ยอมให้เกิดสภาวะความเบลอ ที่จะเห็นด้านที่มีค่าของคนในชั่วของความไม่เก่งนั่นเอง เทคนิควิทยาการเช่นนี้ก็เป็นการจัดค่าของชั่วความเก่งขึ้นมา และตรึงค่านั้นไว้ พร้อมทั้งกีดกันคนที่ไม่เข้าพวกของตนไว้ในกลุ่มคนไม่เก่งและสถาปนาคุณค่าของสาขาวิชานั้นๆ ให้ด้อยค่าลง

เหตุผลที่สอง คือฉันไม่เคยมองไปถึงอนาคต ว่าอยากจะทำอะไร สิ่งที่ชอบ ฉันก็ไม่เคยเห็นในสังคมใกล้ๆ ตัว พื้นที่ที่ฉันอยู่ก็ไม่เคยเห็นภาพต้นแบบเลย ในบางครั้งถ้าจะให้ฉันว่าชอบอะไรและอยากเป็นอะไร เวลาคงเป็นตัวช่วยให้ฉันได้เจอกับสิ่งที่ต้องการก็เป็นได้ ประสบการณ์และการทบทวนภาพตัวฉันในวัยเด็กจะเป็นตัวบอกสิ่งที่ฉันคิดและอยากจะเป็นในอนาคต

หากบอกว่าฉันชอบฟังเพลง ฟังทั้งจากวิทยุและฟังจากเทปคลาสเซ็ท เครื่องเล่นเทปที่มีอยู่เป็นของส่วนตัว เป็นของเก่าที่ได้รับมาจากไหนก็จำไม่ได้เสียแล้ว และมันก็กลายมาเป็นของฉัน บางครั้งมันก็มีอาการเสียไม่ตี ร้องไม่เพราะอย่างต้นฉบับ ฉันก็สงสัยว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น อาจเป็นที่เนื้อเทปยืด เอาเทปไปแช่ตู้เย็นก็แล้วก็ยังไม่หายยืด จะซื้อเทปเพลงม้วนใหม่ก็ไม่ไ้เรื่องที่จะเสียเงิน ฉันคิดว่าจะทำอย่างไรดี

การฟังเพลงทำให้เราได้รับรู้ถึงเนื้อเพลง ความเพลิดเพลินของการใช้เสียงของนักร้องแต่ละคน เสียงของนักร้องที่เป็นเสียงแหลมสูงแบบพวคนักร้องคราสตราโด้ในตำนาน⁸ กลับกลายเป็นเสียงร้องคีย์ต่ำ เสียงใหญ่ ยานคางได้อย่างไร? เมื่อเริ่มโมโห ฉันจึงหยิบไซควงปากแบนไซส์เล็กแหย่เข้าไปที่แท่นหัวเทปขยับไปขยับมา กดปลายไซควงขึ้นลง ฉันพบว่าเสียงเพลงเพราะและใสขึ้น เป็นเพราะหัวเทปเอียง และการสึกหรอของยางรองเทป หลังจากเหตุการณ์นั้น ทุกครั้งที่เครื่องเล่นเทป มีอาการรวน ฉันจึงลงมือซ่อมเองโดยไม่ต้องส่งร้านซ่อมเสมอมา ที่เล่ามาคือเหตุผลข้อที่สองที่เลือกเรียนสายอาชีพ นั่นก็เพราะมาจากความชอบนั่นเอง

เหตุผลข้อที่สามในประเด็นของเพศภาวะ ในวิทยาลัยเทคนิค การมีกะเทยเข้าไปเรียนคือส่วนน้อย เรียกได้ว่าแทบจะไม่เคยมีด้วยซ้ำไป นักเรียนวิทยาลัยเทคนิคส่วนมากเป็นผู้ชาย ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนใหญ่ของนักเรียนทั้งหมด อาจมีผู้หญิงปะปนอยู่บ้างก็เป็นส่วนน้อยเพียงไม่กี่คน สิทธิพิเศษที่กะเทยจะได้รับในการเรียนนั้นมีมากมาย ด้านแรกคือเป็น “จุดเด่น” ฉันไฉ่ผมยาวกว่าเพื่อนผู้ชายในคณะ ในช่วงเวลาสามปีที่เรียนอยู่ โดยได้รับอนุญาต ทั้งที่ทุกคนต้องตัดผมเกรียน สาเหตุเพียงแค่นั้นฉันต้องเป็นผู้นำเชียร์ (Cheer Leader) ในทุกๆปี ความเด่นอาจดูเป็นเรื่องที่ไม่เป็นทางการหรือเป็นเรื่องคุยกันเล่นๆแต่ความเด่นก็ทำให้ฉันมีตัวตน เป็นที่รู้จักทั้งในวิทยาลัยเทคนิคเองและในวิทยาลัยอาชีวะศึกษาด้านนอก ความเด่นยังทำให้ฉันมีเพื่อนมากขึ้น เพื่อนกะเทยทั้งรุ่นเดียวกันและรุ่นพี่รู้จักกันหมดเป็นการสนทนาปราศัย (Community) และได้เกื้อกูลกันในเวลาต่อมา

ตัวอย่างทั้งสามข้างต้นคือการไม่ยินยอมต่ออำนาจที่กำหนดบรรทัดฐานในการเลือกสาขาวิชาของการศึกษาในมัธยมปลายของฉัน เหตุผลใดที่ฉันจะต้องเลือกเรียนตามกระแสสังคมที่มีความนิยมกันอยู่? การเลือกสิ่งที่ถูกให้เครดิตว่าเป็นเรื่องเสียบ้าง ก็เป็นสิ่งที่เราสามารถยืนยันที่จะเลือกมันด้วยตัวเอง หรือในบางครั้งการขวยโอกาสที่โครงสร้างอำนาจเผด็จการที่จะควบคุมก็เป็นกลวิธี (Tactics) ที่ฉันสร้างขึ้นมายกยอล้อกับอำนาจอย่างมีความสุขในชีวิตประจำวัน

⁸โปรดดูเพิ่มเติมในภาพยนตร์ Farlinelli ในปี 1994 นำแสดงโดย Stefano Dionisi “Ferlinelli” ได้ชื่อว่าเป็นนักร้องผู้มีเสียงสวรรค์ เพราะนักร้อง Castrato ต้องตัดอัณฑะออกในวัยเด็กเพื่อให้มีเสียงที่ไพเราะ เนื่องจากในยุคคล.ศ.1600 ผู้หญิงไม่สามารถเข้าโบสถ์และไม่มีเสียงของผู้หญิงในการร้องเพลง เสียงของเด็กผู้ชายถือว่าเป็นเสียงที่ไพเราะที่สุด และยังมีความเชื่อว่าเสียงของเด็กชายนั้นสามารถส่งไปยังสวรรค์ได้ โดยวิธีการห้ามไม่ให้เสียงมีความนุ่มตามอายุ ก็คือการกำจัดอัณฑะอันเป็นตัวกลางของการผลิตฮอร์โมนชาย

วาทกรรมทางการศึกษาเป็นจารีต ประเพณี และเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่มีผู้สร้างคือ สังคม กลายมาเป็นกฎปฏิบัติที่ยึดถือ และฉัน ผู้ที่อยู่ในสังคมเช่นกันก็ต้องทำซ้ำตามกฎ (Repeat) อีกครั้ง คือการต้องศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่การทำซ้ำนั้นไม่สามารถทำตามกฎที่กำหนดไว้ ได้เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์แล้วจะถือว่าเป็นปกติ ฉันซึ่งเข้ามาอยู่ในกฎของการศึกษาแล้ว แต่ฉัน ก็ไม่ทำตามกฎนั้นอย่างเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ ฉันก็เลือกเรียนตามที่ฉันอยากเรียน ถึงแม้ว่าสาขาที่ เลือกเรียนนั้นไม่ไปตามธรรมเนียมปฏิบัติก็ตาม การปรับเปลี่ยนกฎเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นการทำให้เกิดสิ่งแปลกปลอมซึ่งเป็นการสร้างสรรค์ ซึ่งในกระบวนการ Normalization จะมีสิ่งที่ แผลกปลอมปนอยู่ด้วยเสมอ ส่งผลให้การทำให้กฎมีพลังเต็มร้อยนั้นไม่สมบูรณ์ การทำงานของ วาทกรรมการศึกษาจึงไม่ได้ผลที่สมบูรณ์เพียงพอ

ฉันนึกถึงภาพในวันวานที่ผ่านมาค่อนข้างไกล เกือบสองทศวรรษของการศึกษา ในชั้นมัธยม ฉันมองการตัดสินใจของตนเองกับทุกเหตุการณ์ข้างต้นนั้น ฉันคิดว่าทุกครั้ง ที่ฉันใน วัยเด็ก ตัดสินใจที่จะเลือกหรือจะทำอะไรไม่ว่าจะเป็นการไม่เรียนตามที่เพื่อนคนอื่นเลือกเรียนกัน, การเข้าไปใช้ชีวิตในกลุ่มรุ่นพี่นางโชว์ หรือการชอบและแสดงภาพของตัวตนที่แตกต่างออกไปจาก เพื่อนกะเทยในวัยใกล้เคียงกัน การตัดสินใจกระทำที่แตกต่างนั้น ฉันคิดว่านั้นก็เป็นการกระทำ ที่แปลกแยก แต่ฉันก็เลือกที่จะทำ แม้ว่ามันจะเป็นการตัดสินใจที่ว้าวุ่นเพราะไร้แนวร่วมในการคิด และเป็นการตัดสินใจแบบ “พุ่งแรงแซงทางโค้ง” ของเพื่อนๆก็ตาม

ฉันคิดว่าการตัดสินใจของฉันในวัยเด็กนั้น เป็นการตัดสินใจที่มีพื้นฐานมาจากการ ไม่ยอมจำนนให้กับการจัดแบ่งประเภท (Categorize) ที่มีการทำงานอยู่ตลอดเวลา จัดแบ่งประเภทอันมีอยู่ เพื่อให้เห็นถึงความชัดเจนของข้อที่แบ่งแยกต่างๆในสังคม ข้อของสองด้าน เป็นข้อที่มีการการทำงานแบบแยกซ้ายแยกขวา แยกบนแยกล่างให้ห่างออกจากกัน เป็นการ จัดแบ่งประเภทที่ซ่อนเร้น และไม่ยอมให้ ความผสมปนเป มีภาพที่ชัดเจนและโดดเด่นขึ้น อีกทั้งในแต่ละขั้วนั้น ย่อมมีสิทธิพิเศษในข้อที่เป็นคำชุดแรกเหนือคำชุดหลังเสมอ ดังที่ฉาค แดริดา นักปรัชญาชาวฝรั่งเศสเคยเสนอไว้ในแนวคิดหลัง-โครงสร้างนิยม (ไพคา โซเฟีย และ ไรท์ รีเบคก้า, 2548, น. 44)

ทั้งการตัดสินใจและบริบทของกลุ่มที่มีอยู่ในวัยเด็กรวมถึงครอบครัวและความเป็น “น้องคนเล็ก” ทำให้ตัวตนของฉันเริ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้น ฉันเริ่มมองเห็นตัวเอง และ หากชีวิต ในวัยเด็กเป็นการเริ่มต้น ฉันก็เริ่มต้นมันได้อย่างพึงพอใจ “ฉัน” ที่เดียว